

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.....	5
1.1. Види та показники доходів населення.....	5
1.2. Заробітна як основний вид доходів.....	11
1.3. Методи аналізу доходів населення	15
РОЗДІЛ 2. СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ТА ЇХ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ.....	18
2.1. Аналіз сукупних доходів населення України.....	18
2.2. Аналіз показників заробітної плати.....	24
2.3. Статистичний аналіз диференціації населення за рівнем доходів.....	28
РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ.....	38
3.1. Статистична оцінка впливу факторів на рівень доходів населення.....	38
3.2. Основні тенденції доходів населення України.....	47
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Однією з першочергових проблем розвитку економіки країни та окремих її галузей є низький рівень життя населення, а саме рівень його доходів. Для України регулювання доходів населення є надзвичайно актуальним питанням, оскільки в умовах нестабільності економічного розвитку спостерігається гостра суперечність між обмеженістю ресурсів для реалізації соціальних програм та зростаючими вимогами до кінцевого попиту як одного з головних чинників економічного зростання. Високий рівень бідності та відсутність середнього класу в Україні через невідповідність середньостатистичних даних реаліям проживання звичайного українця та їх неможливість забезпечити умови для життя та розвитку населення країни обумовлюють необхідність комплексного реформування механізму формування доходів населення.

Головним завданням будь – якої держави є підвищення показників економічного добробуту громадян, тому оцінка сучасного стану доходів населення є завданням даного дослідження.

Проблемами вивчення соціальної захищеності та добробуту населення в Україні займаються наступні вчені – Бараник З., Гришкова О., Калина А., Костриця, В., Лагутін В., Мандибура А., Спасенко Ю., Ульянов К., Филюк Г., Шевченко Л., Шелешкова С., Щербина Ф. та інші.

Метою роботи є – оцінка рівня доходів населення за допомогою статистичних методів аналізу.

Відповідно до поставленої мети в роботі передбачено вирішення таких основних завдань:

- дослідити поняття доходів населення, їх склад та структуру;
- розглянути методику розрахунку основних показників динаміки та структури доходів населення;
- проаналізувати динаміку та структуру сукупних доходів населення України;
- виявити регіональні особливості формування рівня доходів населення;

- встановити та оцінити вплив найбільш важливих факторів на рівень середньодушових доходів населення України;

- зробити перспективні розрахунки наявних доходів населення у розрахунку на одну особу.

Об'єктом дослідження є доходи населення України.

Предметом дослідження є кількісно – якісна характеристика доходів населення та їх статистичне оцінювання.

Методологічну основу даної роботи формують такі статистичні методи дослідження, як:

- методи вивчення динаміки явищ;
- метод графічного представлення даних;
- метод зведення та групування;
- метод розрахунку узагальнюючих показників;
- метод аналізу варіації;
- метод визначення взаємозв'язків між ознаками.

Для обробки та аналізу первинної інформації використовувалися такі комп'ютерні програми, як Word та Excel.

Інформаційно-нормативну базу дослідження становлять закони й інші нормативно-правові акти України, наукова та навчальна література з зазначеної проблематики, також дані та ресурси офіційних сайтів Державної служби статистики України, а також дані вибіркового обстеження умов життя домогосподарств.

Робота складається з вступу, трьох розділів, містить список використаної літератури та додатки.

ВИСНОВКИ

Проведене статистичне дослідження доходів населення України дозволяє зробити наступні висновки.

Протягом досліджуваного періоду в Україні спостерігається чітка тенденція до зростання рівня доходів населення. В цілому за період з 2010 по 2016 рр. доходи населення України зросли на 901, 2 млрд. грн., або на 81,8%, тобто в середньому щорічно вони збільшувалися на 150,2 млрд. грн. або на 10,5%. У порівнянні з попереднім роком сукупні доходи населення зросли на 266,5 млрд. грн. або 15,4%.

У структурі доходів населення протягом досліджуваного періоду відбулися наступні зміни: найбільше зросла частка прибутку та змішаного доходу, а саме на 3,7 відсоткових пункти, частка заробітної плати збільшилася на один відсотковий пункт, доходи від власності зменшилися на 2,1 відсоткових пункти та соціальні допомоги та інші трансферти також зменшилися на 2,6 відсоткових пункти. Найнижча питома вага заробітної плати у структурі доходів спостерігалась у 2015 році.

Соціально-економічне становище окремих регіонів України характеризується різним рівнем життя, а отже, і різними доходами, витратами та збереженнями. А нехтувати особливостями притаманними тим чи іншим областям не можна, тому наступним кроком нашого дослідження стало проведення регіональної оцінки сукупних доходів населення в Україні.

Середній сукупний дохід по регіонах України у 2016 році склав 80095,32 млн. грн., причому сукупний дохід у кожному регіоні відрізнявся від середньої величини в ту чи іншу сторону на 65987,55 млн. грн. або на 82,4%. Тобто сукупність не була однорідною, а середній розмір доходу не є типовою величиною. Максимальний сукупний дохід (187830 млн. грн.) спостерігався у Дніпропетровській області, а мінімальний – у Чернівецькій (32156 млн. грн.). Але, якщо розглядати сукупні доходи на душу населення, ситуація дещо зміниться. Так, рівень середньодушових сукупних доходів населення коливається від 116,522 тис. грн. у місті Києві до 17,252 тис. грн. у Луганській області та 26,902 тис. грн. – у Донецькій. Це пояснюється

складною соціально – економічною та політичною ситуацією у цих областях. Але сама по собі така інформація не дає повного уявлення про розподіл областей за рівнем доходів. Тому, аби уникнути цього недоліку нами було застосовано метод групувань, статистичних показників та аналізу варіаційних рядів, і результати розрахунків показали наступне. В середньому в Україні сукупний середньодушовий дохід населення складає 44,659 тис. грн. Більше всього регіонів мали у 2016 році розмір сукупних доходів у розрахунку на одну особу 40,828 тис. грн. Половина регіонів мали розмір середньодушових доходів менше ніж 41,97 тис. грн., а інша більше.

Аналіз показників варіації показав, що розмір середньодушових сукупних доходів у окремих регіонах України відхиляється від середнього розміру в середньому на 17,137 тис. грн. або на 38,4%. Так як розрахований коефіцієнт варіації більше 33%, то сукупність регіонів за рівнем середньодушових сукупних доходів є неоднорідною і розрахований її середній розмір не є типовою величиною.

Завдяки результатам проведеного кореляційно - регресійного аналізу було виявлено основні фактори, які суттєво впливають на середньодушові доходи населення України.

Аналіз коефіцієнтів регресії показав, що збільшення частки домогосподарств з дітьми до 18 років призведе до зростання рівня наявних доходів на одну особу на 145,55 грн., збільшення частки міського населення також позитивно вплине на даний показник, а саме – на 106,36 грн., збільшення валового регіонального продукту на душу населення призведе до зростання доходів на одну особу – лише на 0,38 грн.. Зростання ж рівня цін в країні призведе до зменшення доходів на одну особу – на 47,22 грн.

Розраховані коефіцієнти еластичності показали, що найбільший відносний вплив на рівень доходів населення за період 2015-2016 рр. мав валовий регіональний продукт на душу населення, а саме його зростання на один відсоток викликало підвищення рівня доходів на одну особу на 0,51 відсотки. Зростання часток міського населення та домогосподарств з дітьми до 18 років на один відсоток також призвело до збільшення результативної ознаки на 0,25 та 0,21 відсотки відповідно. Рівень

інфляції ж негативно вплинув на розмір доходів. Так зростання рівня цін на один відсоток призведе до зменшення рівня доходів населення на 0,22 відсотки.

При аналізі рядів динаміки важливо виявити загальну тенденцію розвитку (тренд) соціально-економічного явища, тобто встановити, в якому напрямку зростає (зменшується) і за якою залежністю (лінійна чи нелінійна) вона змінюється. Це завдання в статистиці називається вирівнюванням динамічних рядів. Часто рівні ряду з часом змінюються (коливаються), але ця зміна для різних явищ неоднакова і може визиватися різними причинами. Динаміка ряду включає три компоненти: тенденцію (або тривалий рух); короткочасний систематичний рух; несистематичний випадковий рух. Вивчаючи ряди динаміки, дослідники намагаються виявити головним чином загальну тенденцію (тренд) у змінах рівнів ряду, тобто основну закономірність розвитку явища, яка вільна від дії різних випадкових факторів. Для цього ряди динаміки підлягають спеціальній обробці – вирівнюванню. Вона дозволяє характеризувати особливості зміни за часом динамічного ряду в найбільш загальному вигляді, вважаючи, що через фактор часу можна передати вплив усіх головних факторів.

Результати проведених розрахунків показали, що середньодушовий наявний дохід населення України в середньому щорічно буде збільшуватиметься на 2629,15 грн. з урахуванням тенденції до рівномірного зростання.

За умови існуючої тенденції ряду динаміки, можна прогнозувати, що зростання рівня доходів продовжуватиметься і надалі, і у 2019 році середньодушові доходи населення збільшаться на 6528,86 грн. або на 18,3% порівняно з 2016 роком.

Таким чином, для забезпечення стійкого поліпшення рівня та якості життя населення, створення умов для розвитку людського потенціалу, запобігання суттєвим регіональним диспропорціям, що виникли через недосконалість соціально-економічного розвитку регіонів, необхідно:

- створити сприятливі інституційні й економічні умови для підвищення рівня та якості життя громадян України;
- удосконалити політику доходів – визначення розмірів прожиткового мінімуму, мінімальної пенсії, соціальної допомоги;

- сприяти підвищенню рівня заробітної плати як основного джерела грошових надходжень населення та важливого стимулу до трудової активності відповідно до зростання ВВП; поступовому доведенню частки оплати праці в структурі ВВП до рівня, характерного для країн-членів ЄС;
- здійснити реформування системи соціальної допомоги з метою посилення її цільового спрямування на соціально уразливі верстви населення;
- знизити податковий тиск на фонд заробітної плати на підприємствах усіх форм власності;
- сприяти формуванню середнього класу як фактору стабілізації суспільства;
- розробити та впровадити цільові програми підтримки вирівнювання демографічного розвитку регіонів України з урахуванням специфічних особливостей кожного з них;
- активізувати політику щодо формування привабливого внутрішнього ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підгорний А.З., Самотоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О., Вітковська К.В. Соціально – демографічна статистика: Підручник // За заг. ред. к.е.н., професора А.З. Підгорного. – Одеса: ФОП Гуляєва В.М., 2016. – 424 с.
2. Гаврилюк Л. А. Економіка праці: Навчальний посібник – Умань, 2004. – 386с.
3. Гамова О. В. Проблеми формування теоретичного підґрунтя управління фондом заробітної плати на підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №3. – С. 50-56.
4. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 535с.
5. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 224с.
6. Кравець О. С. Статистика: Навчальний посібник. – Одеса: Пальміра, 2008. – 266с.
7. Про оплату праці: Закон України // Законодавство України про працю станом на 25 травня 1999р. – К.: Істина, 1999.
8. Янковой А.Г. Основы эконометрического моделирования / А.Г.Янковой. – О.: Ротапринт ОГЭУ, 2006. – 133 с.
9. Янковой О.Г. Моделирование парных зв'язків в економіці / О.Г. Янковой. – О.: Оптимум, 2001. – 198 с.
10. Бандур С.І. Ринок праці в Україні: ключові проблеми та шляхи їх розв'язання / С. І. Бандур, О. О. Кучинська // Бюлетень Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України. – К.: ІПК ДСЗУ. – 2003. – №1. – С. 3-7.
11. Бараник З. П. Функціонування ринку праці: статистична оцінка: монографія / З. П. Бараник. – К.: КНЕУ, 2007. – 392 с.
12. Богиня Д. П. , Грішнова О. А. Основи економіки праці: Навчальний посібник. – К.: Знання – Прес, 2000. – Гл. 9.

13. Герасименко С. С. Статистика: Підручник– 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 467 с.
14. Дергеева О. С. Особливості оплати праці в сучасній Україні // Управління розвитком. – 2009. - №19. – С. 37-38.
15. Калина А. В. Организация и оплата труда в условиях рынка(аспект эффективности). – К.: МАУП, 1997.
16. Лагутин В.Д. Оплата труда в рыночной экономике. – Луцк, 1992. – 167с.
17. Лугинін О.Є., Білоусова С.В. Статистика: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, – 2005. – 580 с.
18. Мамонова Г. В., Піжук О. І. Тендерні особливості диференціації доходів населення та перспективи забезпечення їх рівності в Україні // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №9. – С. 174-179.
19. Мармоза А. Т. Теорія статистики: Підручник – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 592с.
20. Махсма М. Б. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 304с.
21. Опря А. Т. Статистика: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2012. – 448с.
22. Підгорний А.З. Теорія статистики: Навч. посіб. – Одеса, ОДЕУ, 2001. – 140 с.
23. Синяєва Л. В. Проблеми регулювання оплати праці та шляхи їх вирішення в Україні // Регіональна економіка. – 2009. – №1. – С. 171-176.
24. Статистичний щорічник України за 2015 р.– К.: Консультант, 2014. – 552с.
25. Статистичний щорічник України за 2014 р.– К.: Консультант, 2013. – 552с.
26. Ткаченко Л. Г. Міжрегіональні диференціація заробітної плати: чинники та напрямки регулювання // Регіональна економіка. – 2009. - №3. – С. 159-168.

27. Турецкий О.А. Заработная плата и реформи. – Одесса, 1995. – 232с.
28. Удотова Л. Ф. Соціальна статистика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002, – 376с.
29. Уманець Т.В., Пігарев Ю.Б. Статистика: Навчальний посібник. – К.: Вікар, 2003. – 623 с.
30. Червінська Л. П. Економіка праці: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літературі, 2010. – 288с.
31. Дані офіційного веб-сайту Держкомстату України // <http://www.ukrstat.gov.ua>.
32. Динаміка середньомісячної заробітної плати по регіонах у 1995-2015 роках // [Електронний ресурс]: режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/gdn/prc_rik/prc_rik_u/dszpR_u2005.html
33. Динамика изменения среднемесячной заработной платы в Одесской области // [Електронний ресурс]: <http://index.minfin.com.ua/index/average/chart.php?>
34. Статистичний аналіз заробітної плати за організаційно-правовими формами господарювання // [Електронний ресурс]: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4404>
35. Елементи організації заробітної плати // [Електронний ресурс]: <http://buklib.net/books/26272/>
36. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс] – Режим доступу:
37. <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>